

Vastaanottaja: Sosiaali- ja terveysvaliokunta

Asia: HE 129/2025

Aika: 21.11.2025 klo 10.15

Vammaisfoorumin lausunto sosiaali- ja terveysvaliokunnalle hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain ja pelastustoimen järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

Vammaisfoorumi ry kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi hallituksen esityksestä koskien sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä. Lausumme erityisesti vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuuden näkökulmasta ja viittaamme keväällä antamaamme [lausuntoon](#).

Toimme keväällä lausunnossamme esiin kantamme koskien viranomaisen tekemän päätöksen oikaisua. Vammaisfoorumi kannatti ehdotettua muutosta, että oikaisua tulisi aina vaatia hyvinvointialueen toimielimeltä ja pidämme erittäin valitettavana, että sosiaalihuoltolain oikaisuvaatimussäännöksessä olevaa virhettä ei ole enää mahdollista muuttaa teknisluontoisena korjauksena siten kuin se esitettiin tehtäväksi lausuntokierroksella olleessa pykäläehdotuksessa. Näin ollen tämä ehdotus on poistettu hallituksen esityksestä ja asian valmistelua jatketaan myöhemmin (s.30). Haluamme muistuttaa, että asiakkaiden näkökulmasta on erittäin tärkeää, että yksilöasioiden oikaisuvaatimusmenettely olisi hyvinvointialueen asettamalla toimielimellä eikä se olisi siirrettävissä yksittäiselle viranhaltijalle. Vammaisfoorumi pitää tärkeänä, että asian valmistelua jatketaan viipymättä ja sosiaalihuollon oikaisuvaatimussäännöksessä oleva virhe korjataan.

Lausuntopalautteen johdosta esitykseen on tehty selkeyttäviä täsmennyksiä. Jatkovalmistelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota siihen, että selkeästi määritellään mitä alihankintana voi tuottaa ja miten riittävä valvonta varmistetaan palveluketjun kaikissa vaiheissa. Keskeistä on varmistaa asiakkaiden oikeusturvan ja hyvän hallinnon toteutuminen, kun alihankinta tilapäisesti ketjutetaan.

Lainsäädännön arviointineuvoston lausunnon perusteella esitykseen on täydennetty esityksen yritys- ja henkilöstövaikutuksia, vaikutuksia hyvinvointialueiden omavalvontaan sekä sukupuolivaikutuksia. Myös tietosuoja- ja tiedonhallintavaikutuksia täsmennettiin. Valitettavasti vammaisvaikutusten arviointia (VAVA) ei ole tehty riittävästi ja esitys on tältä osin puutteellinen.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen asiantuntija-arviot (30 §) on hyvin tärkeitä kansallisen seurannan kannalta, sillä meillä on sekä uusi vammaispalvelulaki ja kohta uusi sosiaalihuoltolaki. Tiedontuotanto näiden uudistusten toimeenpanosta on keskeistä. Huomautamme, että THL:n riittävät resurssit olisi turvattava, jotta 30 §:n mukainen asiantuntija-arviot voidaan tehdä riittävällä tasolla. THL:n resursseja on viime vuosina merkittävästi leikattu.

Investointisuunnitelmien hyväksymismenettely ja tältä osin ministeriöiden ohjausvastuun lisääntyminen on kannatettava asia. Harmillisesti kohtaa pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 6 § pelastustoimen palvelutasopäätöksestä ei olla muuttamassa ja se on riittävän varautumistason kannalta riski. Aluevaltuustolla ei voida ajatella olevan riittävää valmiutta arvioida asiaa. Tällöin sen vastuuttaminen on lähinnä muodollista. Vaikka esityksessä tuodaan esille valtakunnallisen tavoitetason huomioonottamista, riittävän alueellisen palvelutason määrittäminen pitäisi olla valtakunnallisesti määritettyä ja valvottua eikä siitä voisi poiketa aluevaltuuston päätöksellä. Jos taas näin ei tosiasiallisesti toimittaisikaan, on juridinen vastuurooli aluevaltuustolla erikoinen. Huoli on siitä, että alueilla tehdään säästösyistä leikkauksia palvelutasoon. Tämä on riski myös erityisryhmien, kuten vammaisten henkilöiden kannalta. Jokaisen suomalaisen tulisi saada samoihin kriteereihin pohjaavaa palvelua hädän hetkellä riippumatta asuinpaikasta. Nyt pelastus- ja valmiuslain velvoitteiden soveltamisen kannalta vastuut jakautuvat niin monelle taholle, että on mahdotonta lopulta saada yhtään tasoa vastuuseen, mikäli ongelmia ilmenee. Tämä on erityinen riski poikkeusolojen realisoituessa.

Vammaisfoorumi ry

Maija Aatelo
Varapuheenjohtaja

Anni Kyröläinen
pääsihteeri
p. 045 217 4936
anni.kyrolainen@vammaisfoorumi.fi

Vammaisfoorumi on 29 valtakunnallisen vammaisjärjestön yhteistyöjärjestö, jonka tarkoituksena on YK:n vammaisten ihmisten oikeuksia koskevan sopimuksen mukaisesti edistää vammaisten ihmisten yhdenvertaisen osallistumisen mahdollisuuksia yhteiskunnassa. Vammaisfoorumi edustaa jäsenjärjestöjensä kautta noin 223 000 vammaista ja pitkäaikaissairasta ihmistä.